



# BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU INSPEKCJI HANDLOWEJ W OPOLU

[Start](#) > [Aktualności](#) > [Porady UOKiK](#) > **Niedozwolone klauzule w umowach konsumenckich**

**Postanowienia umowne uznane za niedozwolone, zgodnie z zasadą określoną w kodeksie cywilnym, nie wiążą konsumentów. UOKiK przypomina o tym, czym są klauzule niedozwolone i jakie są możliwości dochodzenia roszczeń**

Postanowienia umowne uznane za niedozwolone, zgodnie z zasadą określoną w kodeksie cywilnym, **nie wiążą konsumentów**. Umowa w pozostałym zakresie obowiązuje dalej, **o ile może być wykonywana bez tego abuzywnego postanowienia**. Kodeks cywilny w art. 385<sup>3</sup> zawiera przykładowy katalog na podstawie którego można ocenić, czy dana klauzula jest niedozwolona. Niedozwolonymi są np. **klauzule wyłączające** (lub ograniczające) **odpowiedzialność za szkody na osobie** albo **za nienależyte wykonanie zobowiązania**, jak również te, które przyznają przedsiębiorcy uprawnienie do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, a także postanowienia uprawniające przedsiębiorcę do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie. Jak dochodzić roszczeń - pokazujemy opisując trzy przypadki - [pobierz prezentację](#) (dobór przykładów do prezentacji był determinowany ilością zapytań konsumentów).

**Niedozwolone postanowienia umowne można podważyć na kilka sposobów:**

**Kontrola abstrakcyjna** - polega na analizowaniu postanowień we wzorcach umów, a nie umów faktycznie zawartych z klientami. Taką kontrolę może inicjować m.in. Prezes UOKiK, ale również i konsumenci, czy organizacje broniące ich praw. Powództwo może wnieść każdy - również ta osoba, która mogłaby zawrzeć z przedsiębiorcą umowę - np. obecni albo potencjalni klienci. Z pozwem o uznanie kwestionowanej klauzuli umownej za niedozwoloną należy wystąpić do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK). Ważne: SOKiK nie rozstrzyga o indywidualnych roszczeniach konsumentów. Efektem wyroku sądu jest uznanie klauzuli za niedozwoloną i jej wpis do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone.

**Kontrola incydentalna** - dotyczy indywidualnej umowy zawartej przez konkretnego klienta. W przeciwieństwie do kontroli abstrakcyjnej - Prezes UOKiK nie może inicjować kontroli incydentalnej, ale może to zrobić konsument, który zawarł umowę z bankiem lub innym przedsiębiorcą (np. deweloperem, biurem podróży). **Spór rozpatruje właściwy sąd cywilny, a nie SOKiK**. Z kontroli incydentalnej można skorzystać, gdy przykładowo przedsiębiorca udzielający kredytów konsumenckich (bank, instytucja pozabankowa) pobiera nadmierne opłaty za usługi windykacyjne (np. 50,00 zł. za wysłanie upomnienia) i dochodzi ich zapłaty od konsumenta na drodze postępowania sądowego. W takiej sytuacji w sądzie, odpierając zarzuty przedsiębiorcy, można się powołać na fakt, że jest to niedozwolona klauzula umowna, która nie obowiązuje konsumenta. Efektem wyroku sądu może być uwzględnienie argumentów konsumenta i uznanie, że **zakwestionowane postanowienie umowne jest niedozwolone**, a więc nie wiąże konsumenta - czyli nie musi on ponosić tak wysokich opłat.

Zgodnie orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE sądy cywilne są zobowiązane do sprawowania kontroli incydentalnej nie tylko na zarzut konsumenta, ale **także z urzędu**. A zatem orzekając w sprawie konsumenckiej sąd cywilny zawsze musi mieć na uwadze przepisy kodeksu cywilnego o niedozwolonych postanowieniach umownych (np. wyrok w sprawach C-137/08, C-618/10, C-397/11).

**Kodeks wykroczeń** - warto zwrócić uwagę na **art. 138 b § 1 oraz § 2** opisujący konsekwencje za niedostosowanie się do orzeczenia sądu nakazującego zaniechanie wykorzystywania niedozwolonego postanowienia:

**§ 1.** *Kto, będąc zobowiązany na mocy orzeczenia sądu do zaniechania wykorzystywania lub do odwołania zalecenia stosowania ogólnych warunków umów albo wzoru umowy, nie stosuje się do tego obowiązku,*

zawierając w umowie niedozwolone postanowienia umowne, **podlega karze grzywny**.

**§ 2.** Jeżeli orzeczenie sądu, o którym mowa w § 1, dotyczy przedsiębiorcy niebędącego osobą fizyczną, odpowiedzialność przewidzianą w § 1 ponosi osoba kierująca przedsiębiorstwem lub osoba upoważniona do zawierania umów z konsumentami.

O fakcie dopuszczenia się przez przedsiębiorcę wskazanego wykroczenia należy powiadomić organy ścigania. Policja może przeprowadzić odpowiednie czynności wyjaśniające, w efekcie których może skierować do sądu wnioski o ukaranie przedsiębiorcy. W razie ustalenia przez sąd, że zachodzą przesłanki do ukarania przedsiębiorcy, sąd wyda wyrok, którym może nałożyć na przedsiębiorcę grzywnę w wysokości od 20 zł do 5 tys. zł.

## **Kompetencje UOKiK**

Prezes Urzędu, jeśli stwierdzi, że pomimo prawomocnego wyroku SOKiK, przedsiębiorca nie zaprzestał stosowania kwestionowanej klauzuli w wykorzystywanych w obrocie konsumenckim wzorcach umownych, może wszcząć postępowanie administracyjne pod zarzutem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. W decyzji Prezes UOKiK może nakazać zmianę praktyki i nałożyć karę do 10 proc. obrotu.

Jeśli przedsiębiorca usunie z treści wzorca umowy postanowienia uznane przez SOKiK za niedozwolone, jednak postanowienia te nadal będą znajdować się w treści zawartych i obowiązujących umów - Prezes Urzędu nie dysponuje możliwością podjęcia działań administracyjnych na podstawie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

## **Sposoby usuwania niedozwolonych postanowień z umów zawartych z konsumentami**

Postanowienie abuzywne nie wiąże konsumenta. **Umowa powinna zatem co do zasady nadal obowiązywać bez tego postanowienia**, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest możliwe (np. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-618/10).

**Jeżeli umowa nie może dalej obowiązywać po wyłączeniu z niej nieuczciwej klauzuli**, sąd cywilny może (w ramach kontroli incydentalnej) zarządzić skutkiem nieważności tego warunku poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego (np. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-26/13). Sąd nie ma natomiast kompetencji do tego, aby postanowienie abuzywne zastąpić innym. Nowe brzmienie umowy musi zostać wypracowane na podstawie porozumienia stron umowy (konsumenta i przedsiębiorcy). Abuzywność postanowienia nie uprawnia również przedsiębiorców do jednostronnej zmiany umowy.

## **Zmiany legislacyjne**

Planowana jest zmiana prawa - **nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów**. Zgodnie z propozycją Urzędu, to Prezes UOKiK w decyzji odnoszącej się zarówno do wzorców oraz do faktycznie zawieranych umów - mógłby rozstrzygać o niedozwolonym charakterze danego postanowienia. Uznanie postanowienia umownego za niedozwolone w trybie administracyjnym podlegałoby kontroli sądowej. Zmiany dotyczące systemu kontroli abstrakcyjnej postanowień wzorców umowy mają na celu eliminację problemów w jego funkcjonowaniu, m.in.: rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie dotyczących tzw. rozszerzonej skuteczności postanowienia wpisanego do rejestru (pytanie prejudycjalne sądu polskiego w sprawie C-119/15, sprawa przed Sądem Najwyższym III CZP-17/15), wnoszenia pozwów o stwierdzenie abuzywności jedynie w celach zarobkowych. Ponadto projektowane rozwiązania pozwolą na bezpośrednie przełożenie rozstrzygnięć zawartych w prawomocnych decyzjach Prezesa UOKiK na indywidualną sytuację konsumenta.

Przewidziane w nowelizacji instytucje: istotny pogląd UOKiK w sprawie oraz decyzja Prezesa UOKiK jako prejudykat, pozwolą na wzmocnienie kontroli incydentalnej sprawowanej przez sądy powszechne.

Dzięki planowanym zmianom kontrola wzorców powinna być szybsza i sprawniejsza i w efekcie będzie prowadziła do trwałego eliminowania klauzul abuzywnych.

## **Dodatkowe informacje dla mediów:**

Biuro prasowe UOKiK

Pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa  
Tel. 22 827 28 92, 55 60 314, 55 60 430  
E-mail: [biuroprasowe\[at\]uokik\[dot\]gov\[dot\]pl](mailto:biuroprasowe[at]uokik[dot]gov[dot]pl)

źródło: [https://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news\\_id=11599](https://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=11599)

---

## PLIKI DO POBRANIA

- [20150428\\_wypowiedz\\_izabeli\\_szewczyk-krzyzanowskiej.mp3](#)
  - [komunikat\\_prasowy\\_uokik\\_\(20150428\).doc](#)
  - [uokik\\_prezentacja\\_klauzule\\_niedozwolone.pdf](#)
- 

Wytworzył(a): Sierpiński Rafał  
Wprowadził(a): Sierpiński Rafał  
Opublikował(a): Sierpiński Rafał

Data utworzenia: 2015-05-04 15:15:49  
Data publikacji: 2015-05-04 15:15:51  
Ostatnio aktualizował(a): Kubiński Dariusz  
Data ostatniej zmiany: 2016-09-27 12:08:13

### Historia zmian artykułu:

2016-09-27 12:08:13 [Modyfikowano],  
Wprowadził(a): Kubiński Dariusz, .  
2016-04-07 12:03:52 [Modyfikowano],  
Wprowadził(a): Kubiński Dariusz, .  
2015-09-24 11:22:57 [Modyfikowano],  
Wprowadził(a): Sierpiński Rafał, korekta  
2015-09-24 10:37:20 [Modyfikowano],  
Wprowadził(a): Sierpiński Rafał, korekta  
2015-09-15 13:31:16 [Modyfikowano],  
Wprowadził(a): Sierpiński Rafał,  
Przeniesienie z sekcji "Niedozwolone  
klauzule w umowach konsumenckich" do  
sekcji "Porady UOKIK"